

**Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы
Иске Кармэт авыл жирлеге Советы**

КАРАР

№ 1

01 июнь 2015 ел

**Аксубай муниципаль районы Иске Кармэт авыл жирлеге жирле
үзидарэ органнарына гражданның мөрәжәгатьләрен карау
тәртибе һәм сроклары турындагы Нигезләмә турында**

«Россия Федерациясе гражданның мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында»
2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законга, «Татарстан
Республикасында гражданның мөрәжәгатьләре турында " 2003 елның 12 маендагы
16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына ярашлы рәвештә,:

1. Аксубай муниципаль районы Иске Кармэт авыл жирлеге жирле үзидарэ
органнарына гражданның мөрәжәгатьләрен карау тәртибе һәм сроклары турында
Нигезләмәне 1 нче кушымта нигезендә расларга.

2. Әлеге карарны Иске Кармэт авыл жирлегенә мәғлүмәти стендларында һәм
Аксубай муниципаль районының рәсми сайтында игълан итәргә
<http://Aksubaevo.tatarstan.ru>

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Иске Кармэт авыл жирлеге
Башкарма комитеты житәкчесе:

Ф.З.Мусабинов

**Аксубай муниципаль районы Иске Кармэт авыл жирлеге жирле үзидарә
органнарында гражданның мөрәжәгатьләрен карау тәртібе һәм вакыты турында
нигезләмә**

Әлеге Нигезләмә "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә гражданның мөрәжәгатьләрен карау тәртібе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә эшләнгән. Ул гражданның жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр, гаризалар, шикаятьләр белән мөрәжәгать итүгә конституциячел хокукларын гамәлгә ашыруны тәмин итәргә һәм гражданның мөрәжәгатьләрен карау эшен оештыруны жайга салуга юнәлдерелгән - шәхес хокукларын гамәлгә ашыру һәм саклау, жирле үзидарә органнарының халык белән бәйләнешен ныгыту, жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү өчен кирәкле мәгълүматның мөһим чыганагы һәм халыкның катнашуының мөһим формаларының берсе булып тора жирле үзидарә.

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Һәр гражданин шәхсән яки үз вәкиле аша мөрәжәгать итәргә, шулай ук Аксубай муниципаль районы Иске Кармэт авыл жирлегенең жирле үзидарә органнарына, Аксубай муниципаль районы Иске Кармэт авыл жирлегенең жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларына (алга таба - вазыйфай затлар) индивидуаль һәм коллектив мөрәжәгатьләр жиберергә хоуклы.

Аксубай муниципаль районы Иске Кармэт авыл жирлегенең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлар үз компетенцияләре чикләрендә гражданның мөрәжәгатьләрен кабул итәргә, аларны «Россия Федерациясе гражданның мөрәжәгатьләрен карау тәртібе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон һәм әлеге Нигезләмә белән билгеләнгән тәртіптә һәм срокларда карарга, тиешле чаралар күрергә, мотивацияле жаваплар бирергә тиеш.

1.2. Бу положениедә түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

- гражданның мөрәжәгәте-гражданның язма яки телдән язылган тәкъдиме, гаризасы яки шикаяте;

- Аксубай муниципаль районы Иске Кармэт авыл жирлеге жирле үзидарә органнары, оешмалар, ижтимагый берләшмәләр эшчәнлеген яхшыртуга, дөүләт һәм ижтимагый тормышның хокукый нигезен камилләштерүгә, дөүләт һәм Жәмгыять эшчәнлегенең икътисади, сәяси, социаль, мәдәни һәм башка өлкәләре мәсьәләләрен хәл итүгә юнәлдерелгән гражданның тәкъдиме-мөрәжәгәте;

гариза гражданның үз хокукын гамәлгә ашыру турында мөрәжәгәте;

- Аксубай муниципаль районы Иске Кармэт авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының һәм (вазыйфай затларның) аның хокуклары, ирекләре яки законлы мәнфәгатьләре, шул исәптән карарлар кабул итү һәм гамәлләр кылу өчен нигез булып хезмәт иткән рәсми мәгълүмат бирү (гамәлсезлекнең) бозылуы һәм гамәлләре (гамәлсезлеге) турында гражданның шикаять-мөрәжәгәте;

коллектив мөрәжәгать ике һәм аннан да күбрәк гражданның мөрәжәгәте, шулай ук митингта яки жыельшта катнашучыларның тавыш бирү яки имзаларын жыю юлы белән кабул ителгән мөрәжәгать.

1.3. Әлеге Нигезләмәнең гамәлдә булуы гражданның барлык мөрәжәгатьләренә дә кагыла, тик:

уйлап табулар, ачышлар, рационализаторлык тәкъдимнәре белән бәйле мөрәжәгатьләр, аларны карау тәртібе федераль законнар белән регламентташтырыла;

- жинаять, гражданлык һәм арбитраж суд эшләрен алып бару, административ хокук бозулар

турындагы эшләр буенча эш алып бару тәртибендә карала торган мөрәжәгатьләр;

- Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, "Россия Федерациясе Конституция суды турында" Федераль конституция законы һәм "Татарстан Республикасы Конституция суды турында" Татарстан Республикасы Законы нигезендә карала торган мөрәжәгатьләр;

федераль закон нормалары, аларның уставлары һәм Нигезләмәләре белән көйләнгән коммерция оешмалары һәм иҗтимагый берләшмәләр коллективлары эчендә барлыкка килгән мөнәсәбәتلәрдән килеп чыккан мөрәжәгатьләр;

- федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән башка карау тәртибе каралган мөрәжәгатьләр.

2. Гражданның мөрәжәгатьләрен карау эшен оештыру

2.1. Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл җирлегенең җирле үзидарә органнары җитәкчеләре гражданның мөрәжәгатьләрен карау эшен оештырырга, мөрәжәгатьләренә объектив, һәрьяклап һәм вакытында карап тикшерүне, гражданның вазыйфай затлар тарафыннан шәхси кабул итүне тәмин итәргә тиеш.

2.2. Гражданның мөрәжәгатьләре буенча эш алып бару башка эш алып бару төрләреннән аерым алып барыла. Җирле үзидарә органнары гражданның мөрәжәгатьләрен алар махсус оештырган структур бүлекчәләр аша яки эшчәнлекләре тиешле нигезләмәләр белән билгеләнгән махсус билгеләнгән затлар аша кабул итүне оештыра.

2.3. Җирле үзидарә органнарына һәм вазыйфай затларга шәхси кабул итүдә язма яки телдән бирелгән барлык мөрәжәгатьләр, шулай ук почта, телефакс, телеграф яки башка юл белән алынган гражданның мөрәжәгатьләре билгеләнгән тәртиптә теркәлгә тиеш.

3. Гражданның мөрәжәгатьләре буенча эшләрнең ведомство карамагында булуы

3.1. Гражданның мөрәжәгатьләре Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл җирлегенең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлар тарафыннан үз компетенцияләренә туры китереп карала.

3.2. Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл җирлегенең җирле үзидарә органнары һәм гражданның мөрәжәгатьләрендә куелган мәсьәләләренә хәл итүгә карамаган вазыйфай затлар мөрәжәгатьләренә ведомство карамагына кәргән көннән алып биш көннән дә соңга калмыйча җибәрәләр, бу хакта мөрәжәгать иткән гражданның хәбәр итәләр, ә шәхси кабул итүдә аларга кая мөрәжәгать итәргә кирәклеге аңлаталар.

3.3. Шикаятьне Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл җирлегенең җирле үзидарә органнарына һәм карарлары һәм гамәлләре (яки гамәлсезлеге) шикаять ителгән вазыйфай затларга җибәрү тыела.

4. Гражданның мөрәжәгатьләренә язма формасы

4.1. Гражданның язма рәвештә язылган мөрәжәгәтендә мөрәжәгать җибәрелгән органның һәм вазыйфай затның исеме һәм адресы, жөмләнең, гаризаның яки шикаятьнең асылы, фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, гражданның яшәү яки эш (уку) урыны, датасы һәм шәхси имзасы булырга тиеш.

4.2. Гражданның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, яшәү яки эш (уку) урыны турында мәгълүматлары, шәхси имзасы булмаган мөрәжәгәте аноним дип таныла һәм каралырга тиеш түгел.

4.3. Гражданның жинаять кылу турында фактлар булган аноним мөрәжәгәте законнарда билгеләнгән тәртиптә тикшерелә.

4.4. Гражданның Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә тәкдимнәр, гаризалар, шикаятьләр белән мөрәжәгать итәргә хокукы. Гражданның тәкдимнәренә, гаризаларына, шикаятьләренә җаваплар мөрәжәгать телендә бирелә.

4.5. Гражданның эдәпсез сүзләр булган мөрәжәгатьләре каралмый.

4.6. Әзерләнгән яки кылынган жинаять турында мәгълүматлар хокук саклау органнарына

жибәрелә.

5. Гражданнар мөрәжәгатъләренә телдән формасы

5.1. Гражданнарның телдән мөрәжәгатъләре вазыйфаи затларга гражданнарны шәхси кабул итү вакытында яки жирле үзидарә органнары телефоннары аша килә.

5.2. Жирле үзидарә органнарында гражданнарның мөрәжәгатъләрен теркәү (электрон яки язма формада) алып барыла. Мәжбүри рәвештә мөрәжәгат итүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, адресы, шулай ук аның мөрәжәгате эчтәлегә күрсәтелә.

5.3. Гражданнарның телдән мөрәжәгатъләре аларда әйтелгән фактлар һәм шартлар ачык һәм өстәмә тикшерү таләп итмәгән, ә мөрәжәгат итүчеләрнең шәхесләре билгеле яки билгеләнгән очракларда карала.

5.4. Гражданнарның телдән мөрәжәгатъләренә, кагыйдә буларак, телдән җавап бирелә.

6. Гражданнарны кабул итү

6.1. Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл жирлегенә жирле үзидарә органнары житәкчеләре гражданнарны шәхси кабул итәргә тиеш.

6.2. Гражданнарны шәхси кабул итүне оештыру тәртибе:

- Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл жирлегенә жирле үзидарә органнарында гражданнарны шәхси кабул итү өчен-Аксубай муниципаль районы Иске Кремет авыл жирлегенә жирле үзидарә органнарының хокукый акты белән;

6.3. Аксубай муниципаль районы Иске Кирәмәт авыл жирлегенә жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр, оешмалар һәм учреждениеләр житәкчеләре шәхси җаваплылык тоталар һәм югары органнар алдында гражданнарның мөрәжәгатъләрен кабул итүне һәм карауны оештырганнары өчен хисап тоталар.

6.4. Әгәр аның мөрәжәгатъләрендә карарлары законсыз характерда булган яки аның мөрәжәгате буенча карар кабул ителгән һәм граждан бу хакта хәбәр ителгән үтенечләр булса, гражданны кабул итүдән баш тартырга мөмкин.

7. Гражданнарның мөрәжәгатъләрен карау вакыты

7.1. Барлык төр мөрәжәгатъләр өчен индивидуаль һәм коллектив, язма рәвештә бирелгән, әгәр аларны хәл итү кичектергесез чараларны озайтуны яки кабул итүне таләп итмәсә, карауның бердәм чик сроклары билгеләнә.

Гражданнарның мөрәжәгатъләре буенча карарлар Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл жирлегенә жирле үзидарә органнарына, бүлекчәләренә яки вазифаи затларына кәргән көннән алып бер айга кадәр кабул ителә.

Өстәмә тикшерү һәм тикшерү таләп итмәгән гаризалар һәм шикаятъләр кичекмәстән, әмма 15 көннән дә соңга калмыйча рөхсәт ителә.

7.2. Мөрәжәгатъләргә рөхсәт итү өчен махсус тикшерү үткәрү, өстәмә материаллар таләп итү яки башка чаралар күрү кирәк булган очракта, аларны рөхсәт итү сроклары, аерым очракларда, Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл жирлегенә (яки аның бүлекчәсенә) тиешле жирле үзидарә органы житәкчәсе яки житәкчәсе урынбасары тарафыннан озайтылырга мөмкин, әмма бу хакта гариза яки шикаять биргән кешегә хәбәр итү белән бер айдан да артык түгел.

Шул ук вакытта мөрәжәгатъләргә карауның гомуми вакыты ике айдан артмаска тиеш, карар кабул итү һәм авторга җавап бирү өчен кирәкле материаллар судта каралган очраклардан тыш. Мондый очракларда гаризаны яки шикаятъләргә карауның гомуми вакыты суд тикшерүенә бөтен чорына озайтыла.

7.3. Хәрби хезмәткәрләрнең һәм аларның гаилә әгъзаларының гаризалары һәм шикаятъләре федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителә.

7.4. Гражданның мөрәжәгатен карау нәтижәләре турында җавап аның буенча тиешле карар кабул ителгәннән соң 10 көн эчендә жиберелә. Мөрәжәгат кире кагылган очракта, кире кагу мотивлары күрсәтелә, шикаять итү тәртибе аңлатыла.

7.5. Өгэр мөрәжәгатьне карау вакыты эшләми торган көнгә туры килсә, срок тәмамлану көне аның артыннан киләсе эш көне дип санала.

7.6. Аның тәкъдиме, гаризасы, шикаяте буенча кабул ителгән карар белән килешмәгән граждан бу карарны шул органга яки шикаять ителгән карарны кабул иткән орган яки вазифаи зат турыдан-туры буйсынган вазифаи затка яки судка шикаять итәргә хокуклы.

8. Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл жирлегенә жирле үзидарә органнарының һәм вазифаи затның гаризасын, тәкъдимнәрен карау буенча бурычлары

8.1. Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл жирлегенә жирле үзидарә органы һәм гаризада, тәкъдимдә куелган мәсьәләләренә карау компетенциясенә кергән вазифаи зат:

- гражданның гаризаларын, тәкъдимнәрен, кирәк булганда-алар катнашында объектив, һәръяклап һәм вакытында карап чыгуны тәмин итәргә;

- нигезле карар кабул итү һәм аның үтәлешен тәмин итү;

- Кеше хокуклары һәм ирекләре бозылуны торгызуга юнәлдерелгән чаралар күрергә;

- гариза биргән гражданга гаризаны, тәкъдимне һәм аның буенча кабул ителгән карарны карау нәтижеләре турында әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән срокта хәбәр итәргә;

- гаризада язылган таләпләр канәгатьләндерелмәгән очракта, гариза биргән гражданга баш тарту мотивларын язма рәвештә житкерергә, шулай ук гариза буенча кабул ителгән карарны шикаять итәргә мөмкин булган органна яки вазифаи затны күрсәтергә.

8.2. Гражданның гаризаларын, тәкъдимнәрен тикшергәндә мөрәжәгать итүченә ризалыгынан башка аның шәхси тормышы турында мәгълүматны куллану һәм тарату тыела, шулай ук аның фамилиясе, исеме, әтисенә исеме, яшәү урыны, эше яки укуы турында мәгълүматны ачу рөхсәт ителми.

8.3. Кирәк булган очракларда жирле үзидарә органы яки гражданның гаризасын, тәкъдимен караган вазифаи зат гаризаны карап чыгуны тәмин итә ала.

9. Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл жирлегенә жирле үзидарә органы һәм шикаятьне карау буенча вазифаи затның бурычлары

9.1. Тиешле шикаятьне карау компетенциясенә кергән Орган яки вазифаи зат:

- шикаятьне кабул итү һәм теркәү;

- шикаятьне әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән вакыт эчендә карарга, шикаятьтә китерелгән барлык дәлилләренә һәм фактларны объектив һәм вакытында тикшерергә;

кирәк булса, өстәмә материаллар, вазифаи затлардан аңлатмалар таләп итәргә, шулай ук шаһитлар һәм экспертлар чакырырга;

- шикаять буенча мотивациялә һәм әлегә Нигезләмәгә нигезләнгән карар кабул итү һәм аның чын үтәлешен тәмин итү;

- гражданга шикаятьне карау нәтижеләре һәм аның буенча кабул ителгән карар турында әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән срокта язма яки телдән аның белән килешү буенча хәбәр итәргә.

9.2. Шикаятьне карау нәтижәсендә орган яки вазифаи зат түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

- шикаятьне тулысынча яки өлешчә канәгатьләндерү, гражданның бозылган хокукын торгызу;

шикаятьне канәгатьләндерүдән баш тарту.

Шикаять буенча карарда карар нигезенә салынган мотивлар һәм фактлар, законның яки башка норматив хокукый актның конкрет статьяларына сылтмалар; кирәк булган очракларда шикаять ителә торган карарны гамәлдән чыгару яки үзгәртү турында күрсәтмә, кабул ителгән карарны үтәү вакыты; законсыз карар кабул иткән яки законсыз гамәл (гамәлсезлек) кылган вазифаи затны жәлеп итү кирәклегенә турында күрсәтмә булырга тиеш. законнарда билгеләнгән жаваплылык, шулай ук кабул ителгән карарны шикаять итү тәртибе.

9.3. Өгәр шикаять тулысынча яки өлешчә канәгатьләндерелергә тиеш дип табылса, шикаять буенча карар чыгарган орган яки вазифаи зат гражданның бозылган хокукын торгызу буенча кирәкле чаралар күрергә, шулай ук гражданның үтенече буенча кабул ителгән карар турында кызыксынган затларга хәбәр итәргә тиеш.

Әгәр гражданны дәрес булмаган яки хурлаучы мәғлүматлар массакуләм мәғлүмат чараларында басылып чыккан булса, бу мәғлүматны биргән орган яки вазифаи зат кире кагуны законнарда билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару буенча чаралар күрергә тиеш.

10. Шикаятъне караганда гражданның хокуклары

Гражданның хокукы бар:

шикаятъне караган кешегә дәлилләрне шәхсэн житкерергә;
аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылышлы шикаятъ буенча тикшерү материаллары һәм документлары белән танышу;

- шикаятъне караган жирле үзидарә органы яки вазифаи зат тарафыннан өстәмә материаллар тәкъдим итү яки аларны таләп итү турында үтенеч белән мөрәжәгать итү;

- шикаятъ буенча тикшерүнен йомгаклау материаллары белән танышу;

- шикаятъне карау нәтижәләре турында билгеләнгән вакытта язма рәвештә жавап алу;

шикаятъ буенча кабул ителгән карарны шикаятъ итәргә;

вәкил хезмәтләреннән файдалану;

- зыян китерелгән очракта аны тиешле тәртиптә кайтаруны таләп итәргә.

11. Хокук бозулар өчен түрәләрнең жаваплылығы

гражданның мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында законнар

Тәкъдимнәрне, гаризаларны һәм шикаятъләрне карауның билгеләнгән тәртибен һәм вакытын бозу, шулай ук тәкъдимнәр, гаризалар, шикаятъләр бирү яки аларда булган тәнкыйть өчен гражданның эзәрлекләү гаепле вазифаи затларга карата закон нигезендә жаваплылык китерә.

12. Гражданның жаваплылығы

Гражданның яла ягу характерындагы материаллар, башка кешеләрнең намусын һәм абруен рәнжетүче сүзләр булган мөрәжәгатьне тапшыруы закон нигезендә жаваплылыкка китерә.

13. Билгеләнгән тәртипне гамәлгә ашыруны контрольдә тоту

гражданның мөрәжәгатьләрен карау

13.1. Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл жирлегә жирле үзидарә органнарында һәм вазыйфаи затларда гражданның мөрәжәгатьләрен карау һәм гражданның кабул итү буенча эшнең торышын контрольдә тотуны муниципаль берәмлек башлығы башкара.

13.2. Аксубай муниципаль районы Иске Кармәт авыл жирлегенә жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар гражданның мөрәжәгатендә булган мәсьәләләренә исәпкә алырга, анализларга һәм гомумиләштерергә, гражданның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен бозу сәбәпләрен һәм шартларын бетерергә тиеш.